

BESZÁMOLÓ

A NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTERIUMA LEVÉLTÁRI KOLLÉGIUMA 2001. ÉVI MŰKÖDÉSÉRŐL

A 18/1998. (V.13.) MKM rendelettel a *Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma* szakértői testületeként működő *Levéltári Kollégium* tevékenysége 2001 folyamán megújult, amennyiben a régi összetételű testület megbízatása 2001. május 31-én letelt, és a nemzeti kulturális örökség minisztere 2001. augusztus 31-i hatállyal kinevezte a következő három esztendőre a testület új tagjait. A Kollégium megbízatásának letelte előtt két alkalommal, az új összetételben három ízben tartott ülést, amelyeken a jogszabály által meghatározott feladatkörben felvetődött kérdéseket tárgyalt.

Tevékenységeinek középpontjában a minisztérium által a *veszélyeztetett állapotú levéltári anyag megmentésére*, illetve a *nyilvános magánlevéltárak költségvetési támogatására* kiírt pályázatok szakmai véleményezése és a pályázati támogatások felosztására vonatkozó javaslatok előkészítése, továbbá a szakmai követelményrendszer meghatározásáról szóló miniszteri rendelet átdolgozott tervezetének megvitatása álltak.

Napirendre kerültek az említetteken kívül

- az állományvédelmi munkabizottság beszámolója,
- a fondszerkesztési alapelvekre vonatkozó ajánlás kibocsátása,
- a *Levéltári Szakfelügyelet* munkájával kapcsolatos aktuális tennivalók.

Az ülések közötti időben a folyamatos koordináló és adminisztratív tevékenységet a Kollégium elnöke látta el a Kollégium adminisztratív titkára segítségével.

A *veszélyeztetett állapotú levéltári anyag megmentésére* kiírt pályázat szakmai véleményezése és a rendelkezésre álló keretösszeg felosztása a beszámoló évében is komoly felelősséget rótt a Kollégium tagjaira, miután a pályázati összeg változatlanul valamennyi hazai levéltár számára egyedülálló lehetőséget biztosít az intézmények technikai (állományvédelmi, mikrofilmezési) fejlesztéséhez, az egyedi értékű levéltári anyag őrzési feltételeinek javításához, a pusztulásnak indult, illetve súlyosan károsodott levéltári anyag megmentéséhez (restaurálás, konzerválás, mikrofilmezésre történő előkészítés).

A zártkörű meghívásos pályázatra a *Magyar Országos Levéltártól*, a területi általános levéltáraktól, a települési önkormányzati levéltáraktól, az állami szaklevéltáraktól, a felsőoktatási levéltáraktól és a nyilvános magánlevéltáraktól érkeztek be igények. Formai szempontból pályázó elutasítására nem került sor, de voltak olyan pályázatok, amelyeket alaki hiányok (pl. a restaurálási munkákra vonatkozó árajánlatok) miatt nem lehetett érdemben elbírálni. Ily módon 67 intézmény 151 pályázatáról született döntés. Az igényelt támogatás összege 243 320 000 Ft volt, ami nem érte el az előző év szintjét. Felosztásra azonos nagyságrendű összeg, 138 millió Ft állt rendelkezésre. A Kollégium 60 intézmény 119 pályázatát javasolta támogatásra. Elutasításra javasolta a *Központi Statisztikai Hivatal Levéltárának*, a *Szent István Egyetem Gödöllői Levéltárának*, a *Szegedi Egyetem Juhász Gyula Tanárképző Főiskolája Levéltárának*, a *Veszprémi Egyetem Levéltárának* és a *Budapesti Közgazdasági és Államigazgatási Egyetem Levéltárának*, a *Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltárának*, a *Cisztercita Nővérek Kismarosi Rendháza Levéltárának* és a *Nyíregyházi Evangélikus Gyülekezet Levéltárának* az igényét. Az állásfoglalás kialakításánál szakmai prioritásként határozta meg

- a restaurálás, állományvédelmi köttetés támogatását,
- az állományvédelmi kapacitás (restauráló és mikrofilmező műhelyek berendezése, fejlesztése) növelését,
- savmentes dobozok, tékák, oklevél tároló szekrények beszerzését,
- a mikrofilmezésre történő előkészítést, selejtezési jegyzékek összeállítását,
- raktári állványok vásárlását.

A filmleolvasó-másoló készülékek és fénymásolók beszerzése változatlanul csak kivételes esetben került a támogatott listára.

A rendelkezésre álló összegből a Kollégium a következő arányú támogatást javasolt: a Magyar Országos Levéltár 16,1% (2000: 22,59%), az önkormányzati levéltárak 66,76% (2000: 64,98%, ebből *Budapest Főváros Levéltára* 15,20% – 2000: 12,56%), az állami szaklevéltárak és felsőoktatási levéltárak 5,44 (2000: 3,25%), a nyilvános magánlevéltárak 11,66% (2000: 9,16 %).

A nyilvános magánlevéltárak költségvetési támogatására kiírt pályázat esetében 26 intézmény 69 pályázatára született javaslat – az előző évhez képest 2 millió forinttal nagyobb – 26 millió Ft nagyságrendben.

A pályázatokat tárgyaló ülésen meghívottként részt vett *Lakos János* c. főigazgató, vezető szakfelügyelő, aki tájékoztatta a kollégiumi tagokat a pályázatokkal kapcsolatos szakmai háttér-kérdésekről.

A szakmai követelmények meghatározását tartalmazó miniszteri rendeletnek a széleskörű szakmai véleményezés nyomán átdolgozott tervezetét a testület 2001 decemberében tűzte napirendjére. A részletes, konstruktív vita során a jogszabály tervezet első feléről sikerült egyetértésre jutni. A folytatásra 2002. január 3-án került sor, amikor is a testület határozatban rögzítette hozzájárulását a közigazgatási egyeztető eljárás megindításához.

A Kollégium egyetértett a Levéltári Szakfelügyelet 2000. évi jelentésével és a 2001. évi munkatervvel. Véleményét továbbította a NKÖM *Levéltári Osztályához*.

Ugyancsak állásfoglalt a Kollégium a szakfelügyelők 2002. január elsejétől történő új megbízatását illetően is, valamint megújította a munkabizottságok kollégiumi kapcsolattartóinak a kijelölését.

A Magyar Országos Levéltár főigazgatója, a Kollégium elnöke részletesen tájékoztatta a testületet a Magyar Országos Levéltár által szervezett és irányított elméleti–módszertani munkálatok témáiról és eredményeiről.

A kollégiumi munkabizottságok közül folyamatosan aktív tevékenységet fejtettek ki az állományvédelmi, az iratkezelési és fondszerkesztési/segédletkészítési bizottságok. Munkájukban 17 levéltáros vett részt.

Az állományvédelmi munkabizottság előterjesztette a tömeges savtalanítási eljárásokról, valamint a levéltári anyag fertőzöttségének okairól, kialakulásáról és a fertőtlenítés lehetőségeiről készített jelentését. Ennek alapján a Kollégium 2001. február 28-i ülése a levéltári anyag fertőzöttségével összefüggő feladatok további kidolgozását jelölte meg elsőrendű célként. A beszámolási évben a munkabizottság folytatta a szakmai követelményrendszerhez kapcsolódóan a levéltári anyag tárolásáról és használatáról szóló ajánlás kidolgozását, aminek elfogadására 2002-ben kerül sor.

Az iratkezelési munkabizottság meghatározó részt vállalt, a *Belügyminisztérium* kérésére, az önkormányzatok módosított irattári tervének kidolgozásában, elkészítette továbbá a szocialista kori vállalatok levéltári átadásra javasolt iratainak jegyzékét. Ez utóbbi anyagot a munkabizottság ajánlás-tervezetként nyújtotta be a

Kollégiumhoz. Tekintettel arra, hogy a témakörben széleskörű szakmai módszertani munkálatok folynak, ezért megtárgyalására a testület későbbi időpontban tér vissza. A testület a fondszerkesztési/segédletkészítési bizottság előterjesztése alapján 2001 nyarán közreadta 1. számú ajánlását a fond(jegyzék)-szerkezet továbbfejlesztéséről és módosításáról. Az ajánlás, amely a később kiadandó példatárral együtt meghatározó alapját képezi a területi általános levéltárak fondjegyzékeinek összeállításához, fontos szakmai előrelépést jelentett.

Gecsényi Lajos